

Hodnoticí aktivita

Beseda s pamětníkem

Anotace

Tato hodnoticí aktivita je zaměřena na hodnocení a rozvoj vybraných aspektů kompetence komunikační. Žáci se zúčastní besedy, během které se budou snažit naslouchat, vhodně reagovat a adekvátně se vyjadřovat.

Komplexní systém hodnocení, CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_001/0000751

Věk – cílová skupina

3. až 5. ročník

Časová dotace (rozsah výuky)

Domácí a školní příprava, přičemž záleží na časových možnostech a na učiteli, 45 minut samotná beseda a ideálně 45 minut reflexe.

Znalostní a kompetenční předpoklady žáků

Žáci znají, nebo se před besedou seznámí se zásadami naslouchání s porozuměním a zásadami vyjadřování (v tomto případě zejména pokládání otázek účastníkům besedy).

Učitel počítá s tím, že úloha využívá vrstevnické hodnocení. Ujistí se tedy, že ho žáci budou umět použít.

Prostorové a materiální požadavky na realizaci

Beseda se může konat ve třídě. Doporučujeme uspořádání židlí do kruhu, aby na sebe účastníci i viděli, a měli tak možnost objektivně hodnotit.

List s dotazníkem pro každého žáka.

Dotazník pro účastníka besedy.

Vzdělávací obor

Člověk a jeho svět

Očekávaný výstup

ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.

ČJS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.

Žák na základě své vlastní zkušenosti a informací získaných během této aktivity porovná situaci ve škole dnes a dříve.

Hodnocená klíčová kompetence

Kompetence komunikační: z obsahu klíčové kompetence se jedná především o dovednost aktivního naslouchání, vhodného reagování na mluvčího a adekvátní ústní projev během diskuse.

Podrobnější informace k hodnoceným schopnostem a dovednostem klíčové kompetence

Při řešení hodnoticí aktivity budou žáci uplatňovat následující schopnosti a dovednosti:

Aspekt naslouchání s porozuměním (žák umí vyslechnout promluvu druhého člověka a reagovat na ni):

- naslouchat bez zbytečného přerušování;
- nevydávat zbytečné rušivé zvuky;
- sledovat mluvčího;
- když chci vstoupit do diskuse, vyčkám na vhodný okamžik a citlivě se zapojím.

Aspekt způsob vyjadřování (žák v určité situaci, na kterou je připraven, dovede svůj ústní projev přizpůsobit účelu nebo adresátovi sdělení):

- mluvit dost nahlas;
- srozumitelně (adresát pochopí otázku);
- jasně (vhodný výběr slov, stručnost, spisovnost).

Součásti hodnoticí aktivity

- Beseda s pamětníkem – vrstevnické hodnocení
- Beseda s pamětníkem – vyhodnocení
- Beseda s pamětníkem – dotazník pro pamětníka

Struktura a organizace realizace hodnoticí aktivity

Struktura hodnoticí aktivity

- příprava na besedu
- beseda
- reflexe a hodnocení

Organizace realizace hodnoticí aktivity

Příprava učitele

- vybrat (podle návrhů dětí) a pozvat do školy dva pamětníky
- poslat pamětníkům předem dotazník (viz Součásti hodnoticí aktivity)
- na základě vyplněných dotazníků s žáky (vychází z jejich zjišťování, nebo pokud není prostor, připraví krátké shrnutí) probere, jak vypadala školní docházka v době, kdy pamětníci chodili do školy, připomene historické souvislosti

Žáci osloví své dědečky a babičky (jiné dospělé v podobném věku), zda by přišli k nim do třídy a vyprávěli o svém dětství a školním období. Bylo by dobré, aby se sešel jeden dědeček a jedna babička, ať mají žáci zprostředkovaný mužský i ženský pohled.

Před besedou

- Žáci dostanou základní informace o hostech, kteří přijdou do školy na besedu – kdy a kde se narodili, jaké bylo jejich rodinné zázemí (počet sourozenců, zaměstnání rodičů, místo bydlení...), případně důležité životní události, zájmy... a hlavně v jakých letech chodili do školy.
- Sami nebo ve skupinkách se žáci pokusí zjistit co nejvíc informací o tom, jak v dané době vypadala školní docházka, škola, pomůcky, vyučování, volný čas dětí... (učitel může klást motivační otázky, ukázat nějaké obrázky, promítnout část filmu, ukázat nějaké staré školní pomůcky..., aby v žácích vzbudil větší zájem) – žáci mohou využít různé zdroje – zkušenosti členů rodiny, knihy, internet, muzeum, filmy...
- Ve třídě si pak společně poznatky utřídí a udělají si ucelenější představu. Pokud je k tomu prostor, bylo by vhodné navštívit například skanzen, muzeum nebo třeba školní sklad, prohlédnout školní kroniku, aby žáci trochu nasáli atmosféru minulosti.
- **Následně si každý žák sám zformuluje alespoň tři otázky, na které by rád během besedy získal odpověď** – otázky se týkají tématu školní docházky dříve nebo dnes – každý žák by měl alespoň se sousedem (případně s učitelem) zkonzultovat vhodnost svých otázek.

Bezprostředně před besedou

Důležité je projít dopředu s žáky zásady naslouchání a vyjadřování, na které se budou během diskuse zaměřovat a které následně reflektují ve vrstevnickém hodnocení. Viz hodnocené schopnosti a dovednosti klíčové kompetence.

Během besedy budou mít žáci tři úkoly:

1. Zjistit odpovědi na své otázky (buď poslouchají a třeba někdo položí stejnou, nebo ji host zodpoví sám od sebe, nebo se žák zeptá).
2. Snažit se dodržovat zásady naslouchání a vyjadřování.
3. Sledovat vybraného/přiděleného spolužáka, jak se mu daří naplňovat zásady správného naslouchání a vyjadřování – výběr necháme na učiteli – například losem nebo podle rozmyšlených dvojic.

Beseda

Přivítání, představení hostů pravděpodobně provede učitel. Bude také asi moderovat a usměrňovat průběh besedy. Organizaci necháme na vlastním zvážení učitele. Nám se osvědčilo uspořádání židlí do kruhu s pamětníky rozsazenými mezi dětmi. Doporučujeme povzbuzovat hosty k tomu, aby mluvili o svých konkrétních zážitcích, na které si vzpomínají.

Během besedy žáci plní své tři úkoly.

Po besedě

- Učitel může požádat hosty, aby krátce řekli, jak se během besedy cítili, jak se jim povídalo, zda měli pocit, že jim žáci naslouchají, případně na co se příště mají žáci zaměřit, aby to bylo lepší.
- Žáci si zapíší odpovědi na své otázky a jak se jim podařilo je získat / proč je nezískali.
- Žáci vyplní vrstevnické hodnocení pro sledovaného spolužáka – tady je důležité, aby si žáci uvědomili, že není cílem co nejvíc kritizovat nebo naopak jen chválit, že pro rozvoj

každého je důležitá popisná zpětná vazba. Učitel bude vědět, jak a jestli tento nástroj ve třídě použít, jestli to vzájemné vztahy umožňují. V každém případě je důležité hodně o něm s žáky mluvit a vysvětlovat. *Hodnoticí arch je možné podle potřeby využít také pro sebehodnocení, hodnocení učitelem nebo jiným hodnotitelem.*

- Žáci si ukážou vrstevnické hodnocení a je důležité, aby každý měl možnost se k němu vyjádřit. Nejdříve písemně pod formulář, poté v rozhovoru se spolužákem, který hodnocení vyplňoval a následně ve sdílení se třídou. Učitel, který během besedy žáky sledoval, může v případě nutnosti hodnocení korigovat.
- V druhé části reflexe besedy sdílejí žáci informace, které je zaujaly a porovnávají minulou situaci se současností.
- Na závěr si každý sám za sebe napíše / řekne se spolužákem alespoň dvě podobnosti a dvě odlišnosti mezi minulostí a současností, které si z besedy odnáší.
- Následuje sdílení ve dvojicích / skupinách / celé třídě toho, jak se komu dařilo/nedařilo dodržovat zásady naslouchání a vyjadřování, proč, tipy na zlepšení...

Rozsah hodnocení

Vzhledem k tomu, že hlavním nástrojem je vrstevnické hodnocení, tak mohou být najednou hodnoceni všichni žáci. S tím, že učitel, který besedu sleduje, odhalí a uvede na pravou míru případné velké rozpory mezi hodnocením a skutečnou situací. Alternativně je možné hodnotit několik vybraných žáků učitelem nebo jiným hodnotitelem.

Výsledná informace pro učitele

Tato hodnoticí aktivita se zaměřuje na hodnocení dvou aspektů kompetence komunikativní – naslouchání s porozuměním a způsobu vyjadřování. V případě této hodnoticí aktivity je situace dopředu daná a žáci se na ni připravují. Rozhoduje se tedy mezi prvními dvěma úrovněmi – *začínající a poučený*. V případě nějakého nadstandardního výstupu (projevení pochopení a speciální reakce) může učitel přiřadit žákovi úroveň *aktivně užívající*.

Výsledná informace pro žáka

Žák zjistí, jak rozvinuté má dovednosti naslouchání s porozuměním a vyjadřování.

Obměna hodnoticí aktivity ve výuce

V tomto případě se jedná o besedu s pamětníkem. Organizaci a hodnocení této hodnoticí aktivity je možné použít pro besedy s různými tématy.